
**XIN LƯU Ý:
ĐÂY CHỈ LÀ BẢN CHÉP NHÁP
CHƯA ĐƯỢC SỬ GIÁC NGUYÊN HIỆU ĐỈNH.
QUÝ PHẬT TỬ TẠM THỜI CÓ THỂ DÙNG LÀM
TÀI LIỆU NGHIÊN CỨU CHO RIÊNG MÌNH.
XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.**

Vibhaṅgasutta

<blockquote>Kalama tri ân bạn vuihtv ghi chép.</blockquote>

[16/08/2022 - 01:55 - vuihtv]

Kinh Vibhaṅgasutta 15/08/2022

Bài giảng sáng nay là một bài giảng có nội dung giáo lý cốt lõi có điều nó hơi nhức đầu. Mong là bà con ráng dẹp hết mọi tạp niệm, mắt nhắm lại nghe, rồi nếu được thì có một cây bút, một tờ giấy để mà phác thảo được nội dung. Tôi cho đây là bài giảng rất là quan trọng, cực kỳ quan trọng, hàng đầu.

Trước hết, bài kinh Phân biệt này có nội dung nói về giáo lý duyên khởi. 99% Phật tử Việt Nam không biết và không quan tâm đến nội dung này. Lẽ ra, đây là giáo lý mà các vị phải biết ngay từ ngày đầu đặt chân vào chùa.

<center></center>

Đương nhiên, ở đây tôi nhấn mạnh ở những người đến với đạo với lý tưởng cầu giải thoát, còn nếu cầu phước, cầu lộc thì không có gì để nói. Nếu mà người thiết tha cầu giải thoát hoặc người biết được nội dung giáo lý căn bản thì bắt buộc phải biết nội dung bài kinh này. Đó là:

1. Mình là ai? Mình là cái gì trong trời đất này?
2. Ở đâu mình tới?
3. Mình sẽ về đâu?
4. Bây giờ mình phải làm gì ngay từ bây?

Tựa kinh thấy bình thường, kinh Phân biệt. Chữ Phân biệt có nghĩa là gì? Có nghĩa là, muôn loài trong đời được gọi chung là chúng sinh nhưng chúng loại thì vô cùng phức tạp: Có loài 2 chân, 4 chân, nhiều chân, và không chân. Đó là nói một cách thông tục. Nói chuyên môn hơn một chút, có loài có đủ 6 căn (mắt, tai, mũi, lưỡi,...), có loài k đủ 6 căn; có loài có cả 2 đời sống hồn và xác, có loài có xác không có hồn, có loại có hồn không có xác; Chúng sanh có nhiều loại như vậy, thiên hình vạn trạng. Con thì sống dưới nước, con thì sống trên cạn, con thì sống trong lùm bụi, có con sống ngoài sa mạc. Ngay trong con người có nhiều chủng loại, da trắng, da đen, da vàng, văn hóa, sở thích, khuynh hướng đều khác nhau hết. Khác nhau từ nhóm, đám, bầy, bọn, mà khác nhau đến từng cá thể, cá nhân đều khác. Chính những cái là những cái dị biệt, phân biệt. Đứng ra chỗ này tôi thích dùng chữ dị biệt hơn phân biệt, những điểm dị biệt của muôn loài chúng sinh.

1. Từ đâu dẫn đến sự có mặt chúng ta trong trời đất này?
2. Vì đâu khi có mặt rồi chúng ta không ai giống ai?

Đây chính là nội dung bài kinh này.

Vòng tròn luân hồi, vòng tròn là nó có thể bắt đầu từ bất cứ điểm nào trên vòng tròn. Ở đây, theo cách giảng bài kinh này, đức Phật Ngài bắt đầu vòng tròn bằng Vô Minh. Vô Minh là do không biết Bốn Đế là gì, cho nên từ đó nó là điểm bắt đầu cho mọi sự sanh tử.

Tùy căn cơ chúng sinh, Ngài chọn một chỗ nào đó. Có chỗ Ngài bắt đầu từ điểm A, B, C, F,... chứ không phải chỉ có một cách. Nhớ nha. Không phải chỉ một cách. Dòng Duyên khởi không phải lúc nào Ngài cũng kể 12 trạm, 12 nút, không phải, có lúc Ngài chỉ kể 5, 6, 3, 4 thôi. Thí dụ, có lúc Ngài giải thích vì đâu có sanh tử? Vì có sanh mới có mặt trên đời này, vì có mặt trên đời này mới có khuynh hướng thiện ác, tạo ra các nghiệp tội, phước và từ đó, bắt đầu hành trình sanh tử. Nói gọn như vậy thôi. Chỉ vì có mặt trên đời này, từ sự có mặt này chúng ta đầu tư cho sự có mặt khác.

Nhưng bài kinh này Ngài chọn cách giải thích Duyên khởi theo hướng rộng nhưt, đây là 12 mắt xích sanh tử, làm nên vòng tròn tử sinh luân hồi của mình.

Trước hết, như tôi vừa nói, trong bài kinh này, Ngài chọn một điểm trong vòng tròn đó, là Vô Minh. Vô Minh là gì? Cái này tôi giảng riết mà tôi mệt luôn.

Vô Minh trong 4 đế = Không biết rõ Bốn Đế là gì.

1/ Không biết về Khổ Đế.

Không biết rằng mọi hiện hữu trên đời đều là khổ, dầu đó là sự hiện hữu của con dòi, con ruồi, hay là sự hiện hữu của một ông vua, một vị đại tiên, một vị Phạm thiên. Thì tất cả mọi hiện hữu trên đời đều là Khổ. Vì sao?

Vì Khổ có 2 (kể có 3 cũng được, có 2 cũng được, ở đây tôi chọn khổ có 2 cho bà con dễ nhớ) : Khổ cảm giác & khổ bản chất.

Khổ cảm giác = sự khó chịu, đau đớn, tức tối,.. của thân, của tâm. Tâm thì tức tối, sợ hãi, ghen tuông, mọi chuyện là khổ cảm xúc. Còn khổ thuộc về thân là đau nhức, tê buốt,... Cả 2 cái khổ đó gọi chung là khổ cảm giác. Có nghĩa là feeling của mình.

Khổ bản chất nó bao trùm luôn khổ cảm giác. Có nghĩa là cái gì tự thân nó, có bản chất bất toàn, bất toại, bất trắc thì cái đó là khổ.

Bất toàn = Không có gì trọn vẹn như mình muốn hết.

Bất trắc = Nó có thể mất và còn trong tích tắc. Thấy nó có rồi mất đi.

Cái gì bất toàn, bất trắc được gọi là khổ bản chất. Nếu nói như vậy, không có gì trên đời nằm ngoài chữ Khổ hết. Phải hiểu như vậy.

Thường khi mình không học Phật pháp mình len lén mình nghĩ: Tôi sống bằng lòng lành, tôi làm nhiều công đức, tôi chết tôi trở lại thân người sung sướng, hoặc tôi về trời sống sung sướng, khi gặp Phật ra đời tôi đủ duyên tôi chứng thánh. Đó là một cách nghĩ không sai nhưng mà nó nghèo lắm, mà rất nguy hiểm. Bởi vì, đó là cách nghĩ của người yêu đời. Chứ trong thực tế, chúng ta có mặt trên đời, bản thân mỗi giây phút vận hành của thân, tâm là tiến trình của khổ, lúc vậy lúc khác. Đa phần trong một ngày chỉ riêng cái khổ cảm giác chiếm hơn 1/2 thời gian của mình rồi. Thân, tâm trong tình trạng không an lạc, Thân tâm trong tình trạng khó chịu, đau đớn, ray rứt.

Tại sao mình không thấy cái đó? Vì mình không sống chánh niệm, mình không có trí tuệ (văn, tư, tu. Văn = kiến thức, Tư = khả năng suy tư. Tu = khả năng chánh niệm) mình không có 3 cái đó gọi là thiếu trí, còn thiếu niệm là mình không có khả năng sống tỉnh thức, mình làm việc này mà cái đầu nghĩ đến chuyện khác. Lẽ ra, người có chánh niệm là làm gì biết nấy, còn cái này mình làm cái này đầu nghĩ cái khác. Cho nên mình thất niệm. Chính vì thất niệm cho nên mình thất niệm đương nhiên thiếu trí. Chính vì thất niệm & thiếu trí mình không thường xuyên, liên tục, thường trực nhận ra thân này là gánh nặng.

Tôi nói không biết bao nhiêu lần.

Nếu mình có nút bấm mình có thể đổi thân khác, cho nó nhẹ nhàng hơn, tôi nói rõ nha, nhẹ nhàng hơn, chứ tôi không nói đẹp xấu, là mình đã bấm một ngày không biết bao nhiêu lần.

Nghe kỹ điều tôi nói. Nếu mình có thể bấm nút nào đó mà làm cho mình dễ chịu hơn là mình đã bấm rồi. Rất tiếc không có nút nào cho nên mình phải gánh thân này với tất cả vấn đề của nó trong suốt mấy mươi năm từ lúc còn bé cho đến lúc vào quan tài. Không thấy được cái đó. Không thấy được thân này là gánh nặng. Không thấy đó là khổ, và lại đi kỳ vọng, trông đợi, mong chờ một hiện hữu khác tốt hơn. Trong khi nó giống nhau y chang, nó chỉ khác nhau về hình thức thôi. Thí dụ, kiếp này mình xấu, mình nghèo, mình dốt, thì mình mong có một kiếp sau giỏi, giàu, đẹp. Nhưng xấu, nghèo, dốt nó là cái khổ khác, mà cái giỏi, giàu, đẹp nó lại là cái khổ khác. Tại vì nói cho kỳ cùng, cái nào nó cũng mong manh, cái nào nó cũng vô thường, cái nào cũng có rồi mất hết, tại vì

mình quá nặng lòng với cái ngọt ngào và quá sợ hãi đắng cay nên mình mới buông cái này bắt cái kia.

Lẽ ra mình phải thấy đắng ngọt đều là của tạm hết.

Cái này mới dễ sợ. Ngay trong lúc sống trong mặt ngọt mình cũng phải nhớ. Đắng có 2: Đắng trực tiếp và đắng gián tiếp. Đắng trực tiếp là những gì nó làm mình khó chịu, đau đớn ngay bây giờ, còn cái gián tiếp là mai này không còn nữa mình sẽ bị khổ vì nó.

Nhớ cái đó.

Cái Vô Minh đầu tiên là Không thấy được mọi thứ là Khổ. Chính vì vậy, mới dẫn tới cái Vô Minh thứ hai. Vô Minh trong Tập Đê. Lẽ ra mình phải thấy mọi thứ là Khổ thì mình buông, còn đằng này có người không thấy đời là khổ, có người khá hơn chút thấy cái này là khổ nhưng có cái khác khác hơn, có cái kỳ vọng có thể trông đợi, có thể mong chờ. Như vậy, đó gọi là Vô Minh trong Tập Đê.

2/ Vô Minh trong Tập Đê

Không thấy rằng: Thích cái gì cũng là thích trong khổ. Thích trong khổ = đầu tư khổ khác. Dầu bây giờ mình có bố thí, trì giới, ngồi thiền để kiếp sau sanh ra khá hơn thì đó cũng là một cách đầu tư. Cho nên, một người chằm dứt tuyệt đối không còn vô minh thì họ không còn thiện ác. Họ vẫn sống rất là lành, rất là thiện, vị A La Hán luôn luôn hành động cực kỳ dễ thương, cực kỳ hiền thiện, nhưng ở vị A La Hán không có yếu tố thiện ác nữa. Ác là dứt khoát không rồi. Nhưng cái thiện cũng không. Lúc đó các vị vẫn thuyết pháp, vẫn bố thí, vẫn phục vụ, vẫn giúp đỡ người khác, vẫn độ sinh, vẫn hoàng dương nhưng chỉ đơn giản là việc cần làm thôi chứ còn vị đó không còn trông đợi quả báo đời sau kiếp khác.

Nhớ nha.

Còn mình thì không.

Khi mình vô minh trong cái 1 dẫn đến vô minh trong cái 2. Không biết mọi thứ là khổ thì mình mới còn trông chờ cái này cái kia bằng cách mình đầu tư, đó là Vô Minh trong Tập Đê. Có nghĩa là, còn thích cái này thích cái kia. Bản thân cái thích là vô minh. Mặc dù nói theo kiểu từ chương, thích là tham ái nhưng cái nền nó là do anh không biết nó là khổ anh mới thích. Đó là Vô Minh trong Tập Đê.

3. Vô Minh trong Diệt Đê.

Khi anh hiểu mọi thứ là khổ, thích cái gì cũng thích trong khổ thì anh thấy muốn hết khổ thì phải chấm dứt mọi điều kiện để hiện hữu.

Mà đằng này, do anh không hiểu 2 cái trước nên dẫn đến cái ngu thứ 3, cái ngu về Diệt Đê. Diệt Đê tức là Niết Bàn. Mình đối với cứu cánh Niết Bàn mình mơ hồ. Lẽ ra, cứu cánh thoát khổ nó là sự chấm dứt triệt để, tuyệt đối mọi hiện hữu, mọi hiện hữu, mọi ưa thích, đam mê. Còn đằng này, khi mình không hiểu hai cái đó thì mình mới hướng tới những cứu cánh thoát khổ mà nó nằm ngoài lý tưởng vừa nói.

Lẽ ra cứu cánh thoát khổ là sự vắng mặt toàn diện mọi hiện hữu; Sự vắng mặt toàn diện mọi đam mê, mọi thích thú, mọi hưởng thụ. Còn đằng này mình khổ quá mình chỉ nghĩ đến cứu cánh nào đó mà nó khá hơn cái mình đang chạy trốn. Thí dụ, mình cầu sanh về cõi nào đó sống lâu, đẹp, hào quang, đi mây về gió,... Cứu cánh mình hướng tới không phải chấm dứt mọi hiện hữu, nó không phải chấm dứt niềm đam mê, tận hưởng, hưởng thụ mà cứu cánh mình hướng tới chỉ là sự vắng mặt cái gì làm mình cay đắng thôi. Đó gọi là Vô Minh thứ ba.

Chứ lẽ ra, mình phải thấy: Cứu cánh thoát khổ là sự vắng mặt triệt để của Khổ Đê và Tập Đê.

4/ Vô Minh trong Đạo Đê.

Khi mình Vô Minh trong 3 cái trước thì nó luôn luôn, kể thì có trước có sau, tụi nó, 4 cái này đi chung 1 nhóm. Nhớ nha. Kể thì có trước có sau, nghe tưởng do Vô Minh này dẫn đến Vô Minh kia, nhưng mà bốn cái này làm một lúc luôn, cùng một lúc có mặt.

Do Vô Minh trong Khổ, Tập, Diệt nó kéo theo Vô minh trong Đạo. Có nghĩa là, con đường dẫn đến cứu cánh thoát khổ, nó chỉ đúng khi nào mình hiểu được mọi thứ là khổ và mọi đam mê đều là nguồn cơn của khổ, thì như vậy, con đường hành trì dẫn đến chấm dứt đau khổ phải là con đường giúp mình buông bỏ mọi hiện hữu, buông bỏ mọi đam mê. Còn con đường nào mà nó không nhắm tới buông bỏ hiện hữu, buông bỏ đam mê, thì con đường đó được gọi là tà đạo.

Thay vì Chánh Đạo, Bát Chánh Đạo: Chánh Kiến, Chánh Tư Duy,... còn đặng này nó không đi theo tinh thần như vậy nó tà đạo là Tà Kiến, Tà Tư Duy, Tà Ngữ, Tà Nghiệp,...

Nghe kịp chưa?

Do 4 cái vô minh này nằm đây trong đầu, nằm thường trực, thường xuyên, luôn luôn đêm ngày, phút này qua phút khác, giây này qua giây khác, cho nên nó dẫn tới chuyện chúng ta tạo các nghiệp thiện ác. Thí dụ, tui biết đạo tui không muốn đời sau nghèo xấu thì nhờ tui biết đạo tui bố thí, tui giữ giới, tui ngời thiên,... để mong đời sau khá hơn. Như vậy, rõ ràng do Vô minh mà tôi làm các việc thiện, rồi còn nếu tôi không biết đạo thì cũng từ Bốn cái Vô Minh đó tôi làm các việc ác, tui sát sanh, lừa đảo, lật lọng, nghiện ngập,... làm đủ thứ chuyện. Để chi? Để tui chạy trốn cái khổ.

Nhớ nha.

Như vậy, chính vì vô minh cho nên nó mới dẫn đến các nghiệp thiện ác. Từ đó mình thấy trong thế giới loài người, trong thế giới động vật nói chung cũng có mặt trên đời này mà điều kiện sống nó hoàn toàn khác nhau. Là vì sao? Vô minh giống nhau nhưng mỗi người có kiểu vô minh khác nhau. Bài giảng này các vị phải nghe đi nghe lại nhiều lần, chứ không phải nghe phớt phớt qua cho vui. Vô Minh trên căn bản là giống nhau nhưng cái kiểu vô minh nó khác nhau. Giống như ngu là nói gọn, nhưng mỗi người ngu một kiểu. Chính vì mỗi đứa ngu một kiểu cho nên đời sống và hành động nó không giống nhau.

Cũng Vô Minh trong Bốn Đé mà mỗi người Vô Minh một kiểu, cho nên, nó mới dẫn đến chuyện tạo nghiệp thiện ác khác nhau. Có đứa chạy trốn cái khổ bằng sống ác, có đứa chạy trốn bằng cách sống thiện. Đó gọi là Vô Minh duyên Hành chỗ đó đó.

Trong đám chạy trốn cái khổ bằng sống thiện có trăm, có ngàn cách. Không phải ai đi chùa, ai làm tăng ni cũng có một kiểu tu giống nhau. No. No. Ngay cả tăng ni một thầy, một chùa, ở chung một phòng, kể cả ngủ một giường, ăn một mâm, thì khuynh hướng hành thiện cũng không giống nhau và khuynh hướng bất thiện cũng không giống nhau. Đó là điểm dị biệt.

Do kiểu vô minh khác nhau nên nó dẫn đến kiểu sống thiện ác khác nhau. Từ chỗ thiện ác khác nhau, cho nên, trong đám sống thiện khi nó được hưởng quả lành nó không giống nhau. Đứa làm nam, đứa làm nữ, đứa thì giàu, đứa thì giỏi, đứa thì đẹp, có đứa có cả 3, có đứa có 2 thôi giàu đẹp mà không giỏi, có đứa giỏi đẹp mà không giàu. Thí dụ như vậy. Chính từ chỗ Vô minh khác nhau => thiện ác khác nhau, thiện nó khác nhau => quả lành khác nhau. Cái ác cũng vậy. Do cái ác nó khác, mỗi người ác một kiểu. Có người họ ác bằng cách họ làm khổ người khác, chữ “ác” đây tôi không thích vì tiếng Việt nghe nó hẹp lắm, tôi thích xài chữ “bất thiện” hơn.

Chữ ác trong tiếng Việt dễ hiểu lắm là ác ôn, bạo lực. Không phải. Chữ ác = bất thiện. Bất thiện có nhiều kiểu. Có người bất thiện bằng sống nhiều với chuyện hại người. Có người bất thiện bằng họ sống nhiều bằng hưởng thụ cho bản thân. Có cả 2 cách nha.

Một là sống nhiều với chuyện hại người. Hai là sống nhiều với chuyện hưởng thụ cho bản thân. Và, cả 2 cái này đều là bất thiện hết. Cả 2 bất thiện này gọi là nghiệp thiện ác.

Nghiệp thiện ác này hồi nãy tôi nói rồi, nó được bắt đầu từ Vô Minh trong Bốn Đé. Từ đó nó mới dẫn tới chuyện mình làm các việc thiện, bất thiện khác nhau; Từ chỗ thiện bất nghiệp khác nhau nó dẫn tới Tâm đầu thai về các cõi không giống nhau, đứa làm heo, bò, gà chó, đứa làm người. Rồi trong đám người có đứa nam, đứa nữ, đứa da trắng, đứa da đen, da vàng, có đứa Á, Âu, Phi, Mỹ, Úc,... rồi có đứa làm trùng, làm dế, làm dòi bọ. Thấy chưa?

Từ chỗ thiện ác nó dẫn tới Tâm đầu thai các cõi. Từ đó nó mới dẫn đến chuyện, mình có 6 căn. Do nghiệp thiện ác mà mình sanh vào cảnh giới có đủ 6 căn hay 3 căn, 4 căn, 2 căn, 1 căn. Tùy nghiệp thiện ác. Vấn đề nó nằm chỗ này. Do Vô Minh nó mới dẫn tới nghiệp thiện ác. Do nghiệp thiện ác nó mới dẫn đến các cảnh giới tái sanh. Khi có mặt trong các cảnh giới tái sanh rồi, chúng ta lại tiếp tục dựa vào 3 nền tảng tâm thức sau đây để mà sống:

- (1) Tiền nghiệp.
- (2) Khuynh hướng tâm lý.
- (3) Môi trường sống.

Môi trường sống nó quan trọng lắm. Do tôi sống ở đâu, do tôi thường gặp ai, thường đọc sách báo gì, cho nên cái não trạng, cái mentality của tôi không giống nhau thì cái personality không giống

nhau, cái nhận thức khác nhau, tâm ý khác nhau thì nhân cách cũng khác nhau. Nhớ cái đó. Mentality & Personality gắn liền với nhau.

Người tu là gì? Là tuy mang thân có từ vô minh đúng, nhưng khi 6 căn làm việc (mắt thấy, tai nghe...) họ thấy, họ nghe, ngửi, nếm, đụng bằng chánh niệm, họ không tiếp tục gieo mầm sanh tử mới.

Còn mình mình không tu, mình không học, do nghiệp thiện ác quá khứ mà giờ mình có 6 căn (mắt, tai, mũi, lưỡi, thân, ý). Khi có rồi thì mình dùng nó để làm toàn chuyện tâm bậy. Một là hại người. Hai là tự hưởng. Nói cho dễ nhớ là: Bất thiện chúng sanh gồm có 2: (1) là làm khổ người khác, (2) là làm sướng bản thân. Nói vậy cho dễ nhớ. Một bên là người khác, một bên là bản thân. Một bên là làm khổ, một bên là tự sướng. Tất cả phiền não gom gọn chỉ có 2 cái đó thôi. Một là làm khổ người khác, hai là tự sướng bản thân. Cho nên, trong kinh Đại niệm xứ đức Phật chỉ dùng 2 chữ "tham, u" thôi.

Tham là ý hướng đi tìm cái sướng. Ưu là ý hướng là khổ mình khổ người, đặc biệt là làm khổ người, hại người, người đây có đồng loại mình hoặc chủng loại động vật khác. Thí dụ, thích sát sanh, thích săn bắn, thích câu cá,... Cái đó là làm khổ người.

Do vô minh trong hiện hữu => Tạo nghiệp thiện ác => Đầu thai các cõi. Do đầu thai các cõi chúng ta lại có đời sống như thế nào đó + khuynh hướng tâm lý + tiền nghiệp thiện ác quá khứ để chúng ta tiếp tục sống thiện hay ác. Nhưng lần này, thiện ác khác kiếp trước. Vì kỳ này, do tiền nghiệp quá khứ, do khuynh hướng tâm lý, do môi trường sống mỗi kiếp sống khác nhau, cho nên kỳ này mình ác, mình thiện không giống kiếp trước. Và, dầu nó không giống nhưng nó vẫn là nghiệp thiện ác thực hiện bởi 6 căn. Như vậy, hệ 6 căn được kiểm soát bằng chánh niệm, trí tuệ thì không tiếp tục tạo mầm sanh tử. Nếu 6 căn không được kiểm soát thì nó là nền tảng để tạo nghiệp sanh tử.

Như vậy, từ 6 căn này chúng ta tiếp tục dùng nó để tạo ra các điều kiện sanh tử, bằng cách nào? Lục nhập duyên Xúc, Xúc duyên Thọ, Thọ duyên Ái. Có nghĩa là khi có 6 căn thì 6 căn mới đi tiếp xúc 6 trần. Khi tiếp xúc 6 trần dễ chịu thì tham, khó chịu thì sân. Cho nên, Vô Minh Duyên Hành, Hành duyên Thức, Thức duyên Danh Sắc, Danh Sắc duyên Lục nhập, Lục nhập duyên Xúc là chỗ đó đó. Tới Xúc duyên thọ, hệ có tiếp xúc căn- trần thì đương nhiên có cảm xúc. Mà hệ dẫn tới cảm xúc nó tiếp tục làm nền dẫn đến mắt xích khác là Tham Ái. Mình gặp khó chịu thì khởi tâm sân trực tiếp, nhưng một gián tiếp mình khởi tâm tham ái như thường, là sao ta? Là mình mong có cái tốt hơn khá hơn, không phải là cái này. Nhớ nha.

Mình gặp cái ngọt là mình đam mê đúng rồi. Mình nhìn cái đẹp, nghe cái hay, ngửi cái thơm, ăn cái ngon mình mê là đúng rồi. Nhưng mình gặp cái đắng thì bên cạnh tâm sân nó còn tâm tham. Nó tham gì? Nó hướng tới cái khác ngọt ngào hơn, dễ chịu hơn. Dễ sợ chưa?

Còn đối với cái ngọt thì khởi nói rồi. Khi mình gặp cái ngọt là mình ghim sâu, găm chặt, gục mặt, cúi đầu trong đó.

Đó là hành trình: Lục Nhập duyên Xúc, Xúc duyên Thọ, Thọ duyên Ái.

Ái ở giai đoạn nhẹ, gọi là ái, nhưng ở giai đoạn sâu nặng là Thủ. Và, chưa hết. Ái có 2 trường hợp:

(1) Ái đi liền Tà Kiến.

(2) Ái không dính chùm với Tà Kiến.

Là sao?

Tà kiến = Cái thấy sai. Thấy sai cái gì?

Thấy sai nó có nhiều cách lắm. Nó có vô số cách thấy sai, đức Phật gom có 62, gọn nữa có 2 thôi: Thường kiến & Đoạn kiến. Nhớ nha. Cái này tôi nói chắc cũng cả triệu lần rồi.

(a) Thường kiến là gì?

Thường kiến là tin có sự tồn tại vĩnh cửu của người và vật. Vĩnh cửu là sao? Tức là, tôi sẽ lăn lóc từ đời này sang kiếp khác, hình hài này có thể bỏ đi nhưng linh hồn tôi tiếp tục trôi nổi từ đời này kiếp khác trong những hình hài khác.

Tôi tin có một đấng thượng đế chí tôn an bài sắp xếp mọi sự.

Tôi tin có cảnh giới thiên đàng vĩnh hằng mà ở đó tôi có thể đời đời hưởng phúc, hưởng lạc, hưởng lộc.

Như vậy, tất cả Phiền não gom lại chỉ Thường và Đoạn kiến. Thường kiến có rất là nhiều, gom gọn lại chỉ có 3 thôi :

- (1) Tin tưởng, trông đợi, mong chờ vào cái Tôi vĩnh cửu thiên thu.
- (2) Tin có một đấng chí tôn an bài, sắp xếp, sáng tạo muôn loài.
- (3) Tin có một thế giới, có một cảnh giới thiên đàng, cực lạc. Đó cũng là thường kiến.

Đoạn kiến có 3: Vô hành, vô nhân, vô hữu kiến.

(1) Vô Hành kiến = Cho rằng không có nghiệp thiện ác, thích thì cứ làm, chứ nó không có thiện ác, không có báo ứng.

(2) Vô nhân kiến = Cho rằng mọi thứ ở đời ngẫu nhiên mà có không có do cái gì hết, không có do nghiệp thiện ác của chúng sanh tạo ra mà nó ngẫu nhiên có thôi. Không quan tâm thiện ác nhân quả.

(3) Vô hữu kiến = Phủ nhận toàn bộ, triệt để những gì mình không thấy được, mình không hiểu được, mình không hình dung được bèn cho cái đó là Không. Thí dụ, mình không tin kiếp trước kiếp sau, không tin có cảnh giới tái sinh, không tin người khuất mày khuất mặt, không có dòng luân hồi, không tin có sự chứng đắc thánh nhân 3 đời 10 phương, cái gì nằm ngoài sự tưởng tượng, hình dung của mình, nằm ngoài kiến thức, hiểu biết, kinh nghiệm của mình, nó nằm ngoài cái đầu của mình thì cái đó là không. Cái đó rất nguy hiểm. Không kiểm chứng được bèn phán là Không. Thì cái này gọi là Vô hữu kiến.

Tham ái, chúng sanh phàm phu luôn luôn và luôn luôn có đủ cơ hội mắc vào tà kiến này. Mặc dù có những khoảnh khắc rất là ít trong đời của mình, rất là ít mình sống trong tâm tham ái mà không dính Tà kiến. Nhưng mà đa phần hễ phàm phu là gắn liền tà kiến.

Tà kiến có vô số cách, gom gọn là có 62, nói gọn nữa còn có 2 là thường và đoạn, nói gọn nữa là Thấy sai, một cái thấy đi ngược Chánh pháp được gọi là Tà Kiến. Chánh pháp dạy mình: (1) Mọi sự ở đời do các duyên, các điều kiện mà có; (2) Cái gì có rồi phải mất đi. Cái nhìn nào đi ngược 2 cái nhận thức này được gọi là Tà kiến hết.

Thọ duyên Ái có nghĩa là chính cảm xúc khó chịu hay dễ chịu nó dẫn đến sự tham ái. Đối với cái khó chịu thì mình mong nó qua đi, hoặc hướng tới cái khác tốt hơn. Còn đối với cái dễ chịu thì mình cảm đầu thường thức, hưởng thụ.

Thủ = giai đoạn ái lớn mạnh, sâu đậm đi chung Tà kiến. Đó gọi là Tứ Thủ.

Tiếp theo, nó quay lại vòng tròn. Vòng tròn nó bắt đầu quay lại.

Nói để bà con dốt dốt dễ hình dung.

Do Vô Minh trong 4 đế cho nên mới tạo nghiệp thiện ác. Do tạo ra các nghiệp thiện ác, nên mới có tâm đầu thai về các cõi tái sinh. Từ các cõi tái sinh ấy ta tận dụng, khai thác 6 căn trên 6 trần để hưởng thụ, để làm các nghiệp thiện ác. Trên nền tảng thiện ác đấy ta lại tiếp tục có hình hài mới, có hiện hữu mới để chi? Để tiếp tục sanh già bệnh chết. Tất thờ rồi, chui qua kiếp khác cũng quay trở lại vòng quay cũ, có nghĩa là: Tận dụng 6 căn để tiếp tục tạo dựng ra 6 căn khác, bất cứ cái gì mình thích, mình ghét bây giờ đều là nhân sanh tử hết.

Tại sao có thích ghét? Vì Vô Minh. Thật ra không có gì để mình thích. Khi một người không thấy gì để thích thì cũng không thấy có gì để ghét. Cái thích cái ghét nó là một cặp. Thí dụ, tôi thích mát thì tôi ghét nực, tôi thích mềm thì tôi ghét cứng, nó cứ luôn luôn vậy đó. Hễ tôi thích mát thì tôi ghét nực, tôi thích ấm thì tôi ghét lạnh. Luôn luôn và luôn luôn. Cho nên, hễ có thích là có ghét.

Ghét có nghĩa là cảm xúc đối với cái gì ngược lại cái thích. Thích là tâm trạng đi ngược cái gì làm mình bực mình.

Nhớ cái đó nha.

Đối với người chứng quả A La Hán. Họ hiểu rõ Bốn Đế là gì. Đế đầu tiên là Mọi hiện hữu là khổ, thì đắng là ngọt đều là khổ, không có gì đáng mong cầu. Và, vị đó tuy sống trên hình thức là sống thiện, nhưng chỉ ngồi chờ duyên tới rồi xuôi tay ra đi vĩnh viễn không bao giờ trở lại, bởi vì điều kiện sanh tử đã không còn nữa. Chỉ riêng khoản nợ tài này là đã đuối rồi.

Chỉ nói Niết Bàn là cái gì nó vô số chuyện để nói. Vì chúng ta chưa chứng chúng ta chỉ nói theo kinh thôi. Nhưng nói như vậy không hề có nghĩa là chúng ta mù tịt. Phần nói riêng về Niết Bàn là

phần kể, sau bài kinh này. Cho buổi tuần sau. Bài giảng sáng nay, tôi đặc biệt nhấn mạnh một chuyện thôi. Bài kinh Di biệt này nhấn nội dung Giáo lý Duyên khởi.

Nội dung Giáo lý Duyên khởi là như các vị vừa nghe.

Vì Vô minh trong Bốn Đế nên tạo các nghiệp thiện ác. Vì có tạo các nghiệp thiện ác cho nên mới có các cảnh giới tái sanh. Vào cảnh giới tái sanh đó rồi, chúng ta tiếp tục vì vô minh tạo các nghiệp thiện ác để tiếp tục hiện hữu, tồn tại, mà hễ có thân hiện hữu, tồn tại thì đương nhiên phải có lúc bất toại, phải có lúc bệnh, lúc già, lúc chết. Chư Thiên ở trên họ không có bệnh, không có già nhưng họ lại đối diện với cái chết. Có nghĩa là nó là một vòng quay liên tục và bất tận. Đó là một vòng tròn khép kín.

Do Vô minh trong Bốn Đế nên tạo các nghiệp thiện ác. Do tạo các nghiệp thiện ác nên mới có thân sanh tử mới. Do có thân mới nên mới tiếp tục tạo ra các nghiệp thiện ác. Với các nghiệp thiện ác ấy ta tiếp tục đi vào các cảnh giới. Còn sướng khổ thì tùy. Nếu mình tái sinh bằng quả lành thì đi lên, nếu quả xấu thì đi xuống.

Sẵn ở đây tôi nói luôn.

Chữ người ta dùng thì tôi cũng phải dùng theo cho bà con hiểu, chứ đúng ra, TRONG ĐẠO PHẬT KHÔNG HỀ CÓ CHỮ TÁI SANH. “Tái” là sai. Nhớ nha. Bữa nay nhớ nha. Tới chết cũng phải nhớ câu này.

Tại vì thiên hạ nói thì tôi phải bắt buộc phải nói theo cho bà con hiểu, chứ tôi chơi tiếng lạ hoắc sao bà con hiểu. Chứ đúng ra chữ “tái sanh” là sai. Vì tái = trở lại. Mà trở lại là có cái gì cũ, sự quay lại cái cũ mới gọi là tái, tái lại, tái ngộ.

Theo A Tỳ Đàm, giáo lý rốt ráo của Phật giáo thì không có gì tồn tại quá 1 sát-na. Cái sau cái trước có thể giống nhau nhưng không phải là 1. Similar not the same. Similar only not the same. Nó chỉ giống chứ nó không phải là 1.

Do nghiệp thiện ác mà mình sanh ra có hình hài này, hình hài này liên tục vô thường, biến đổi, các đon bào, tế bào liên tục thay đổi, đời sống nội tâm mình lúc thiện lúc ác lúc buồn lúc vui. Và mỗi cái thiện ác buồn vui ấy nó chỉ tồn tại trong 1 sát-na rồi nó nhường chỗ cho cái khác. Nhớ cái đó.

Cho nên, sự hiện hữu của mình chỉ là nắm cát thôi. Khi nó đủ duyên thì nắm cát gom lại. Duyên hết thì nắm cát bung ra, nó hình thành nắm cát khác. Nắm cát sau được tạo ra bởi nắm cát trước, nhưng không phải là nắm cát trước. Nhớ nha.

Ở đây không có chuyện có cái gì đó đi từ cõi này qua cõi kia. Cho nên, chữ “tái sanh” là sai. Nhớ. Cái này quan trọng lắm.

Luân hồi là gì? Do Vô Minh trong Bốn Đế nên mình đầu tư thiện ác. Do đầu tư thiện ác nên mới tạo ra các cảnh giới để tái sinh. Từ các cảnh giới tái sanh đó chúng ta lại tiếp tục tạo các nghiệp thiện ác. Nó cứ vòng vòng vòng vòng vậy đó. Rồi tạo các nghiệp thiện ác để đi về cảnh giới tái sanh khác, mà đã có thân thì phải có già, có bệnh, có chết. Cảnh giới nào không có già bệnh thì ít nhất nó cũng có cái chết, cái chết đó là là điểm bắt đầu cho một cái khác.

Tại sao gọi Đời là bể khổ? Bể khổ là vì ít nhất 3 lý do:

(1) Mọi thứ đắng hay ngọt có rồi phải mất đi trong tích tắc. Cái khổ thứ nhất là mọi thứ không bền. Đời nó là khổ là vì mọi thứ không có gì bền.

(2) Gọi đời là Khổ là bởi vì Khuyh hướng phàm phu thích làm ác hơn thiện. Cho nên, tiền nghiệp của mình nguyên một núi toàn bất thiện không. Hỏi bất thiện nhiều thì mình sanh ra đời chịu quả ác hay quả lành? Chắc chắn là quả ác rồi. Đơn giản là trong một ngày mình sống bằng tâm bất thiện nhiều hơn tâm lành. Tin tôi đi. Cái đó có thật. Kể cả tăng ni không tóc cũng như vậy. Kể cả một hành giả tứ niệm xứ miên mật tinh tấn thì một ngày cái bất thiện cũng nhiều hơn cái thiện. Đó là tôi đang nói người tu hành ngon lành á. Cái thứ không biết Phật pháp, không có giáo lý trong đầu, không có thực hành chánh niệm thì cái thứ đó là coi như xong luôn, coi như ác 99, 9% . Khi vốn nợ xấu nhiều quá thì đời sau sanh ra dứt khoát khổ.

Đời là bể khổ vì: Khổ một là, không có gì bền, có rồi mất đi. Khổ thứ hai là, khuyh hướng ác nhiều hơn thiện nên sanh ra hưởng toàn quả xấu không.

(3) Gọi đời là bể khổ là bởi vì chúng ta thích đủ thứ, thích tùm lum hết. Chưa có muốn có, có rồi muốn cái khác hoặc cũng thích trên cái cũ mà mong nó tốt hơn, nhiều hơn, lâu bền hơn. Mà hỏi chứ mấy cái ước muốn có bao giờ toại nguyện không? Không. Không. Ở đời không có chuyện đó. Chẳng hạn như tôi bây giờ.

Đêm hôm qua tôi ngồi nói chuyện với mấy người quen ở đây, mấy vị thượng tọa, mấy người Phật tử, tự nhiên các vị nhắc đến tuổi, tuổi tác. Tôi bị sốc rất là nặng. Dĩ nhiên trong room có người che miệng cười thâm “sao tu tới giờ mà còn sốc”. Xin thưa, cái sốc đó sốc tốt. Các vị phải thâm thía tội sanh tử đến mức nghe nói đến già, nghe nói đến chết phải sốc mới được. Chứ tôi thù nhất là dốt như heo mà nghe ai sốc nói “tôi giờ tự tại lắm, tôi nghe sống chết tôi coi thường”.

Các vị nhớ thế này. Cái thái độ coi thường sống chết nó có 2: 1- Thái độ của người có tu, có hiểu đạo, họ coi sanh tử chỉ là giọt sương tan; 2- Nhưng có loại thứ hai coi thường vì nó không tin chuyện tái sinh, nó không tin cơ hội bị đọa nhiều hơn cơ hội đi lên gấp triệu lần. Nó không tin chuyện đó. Nó không chịu nghĩ rằng, bây giờ mà thiếu phước duyên tu tập chui xuống đất làm con giun, con dế thì ngàn đời cắm đầu không lên. Ra biển làm con oyster là chết. Các vị có biết dưới đáy đại dương nó có những loại rong tảo mà người ta không biết xếp nó vào giống loại gì. Nó giống như trên bờ kêu đông trùng hạ thảo. Ở dưới biển có những loại bán động vật bán thực vật. Có nghĩa là nó nửa này nửa kia. Có nghĩa là thế giới tái sinh nó trùng trùng. Có những loài nó gần như chỉ là gỗ đá thôi. Lọt vô trong đó rồi, chư Phật có ra đời một triệu một tỷ vị thì mình cũng trớt quớt. Nghĩ tới đó mới thấy sợ.

Chuyện gần nè, nghĩ tuổi già nó tới kinh hoàng lắm. Nó già mà nó đi với bệnh thì khỏi nói. Già mà khỏe cũng dễ sợ lắm. Đi đứng khó khăn, nhúc nhích là ra mồ hôi, mất khẩu vị, ăn uống không được, ngủ giựt mình là không ngủ trở lại được, rất là khế thức, mà đầu óc lúc nào cũng bị quan, cũng tiêu cực. Nghĩ tới tuổi già mình ón. Nhưng cũng có những người họ không có màng. Họ yêu đời đến mức mà coi như như con nít luôn. Họ phán câu đã lắm “Chuyện tới đâu hay tới đó, mắc gì phải nói cho nó thêm buồn, thêm lo”. Cho nên, mình phải thấy.

Bồ Tát Tát Đạt tu nhiều hơn mình đúng không? Hình như vậy. Hình như Bồ Tát Tát Đạt tu nhiều hơn mình. Vậy mà Ngài nhìn một người bệnh, một người già, một xác chết Ngài bị sốc. Còn mình thì mình đạt đến cảnh giới “tất cả chỉ là giọt sương đầu cỏ cho nên tôi không quan tâm gì hết”, thì chúng tỏ mình cao hơn Ngài. Vì cái sốc ở đây có 2: (1) Sốc để mà sợ, để mà hoảng loạn nó khác (2) Sốc để mà ngó lại mình nó khác.

Hồi này tôi nói. Nói tới tuổi tác tôi giạt mình. Tất cả những người quen của tôi, hễ thế hệ trước, thế hệ lớn 70 – 80 hết. Tôi xa quê 23 năm. Còn những người quen nhỏ hơn tui giờ người nào cũng 40, 45, 47 hết. Có nghĩa là có sự nghiệp ngon lành. Điều đó có nghĩa là mình phải già lắm lắm lắm rồi. Nhưng mà do Vô Minh cho nên mình biết là biết vậy thôi, hỏi sợ không thì cũng có thể nói là sợ nhưng len lén trông đợi cái gì đó lâu bền.

Chính cái len lén này nó là cội nguồn, nó là căn cứ để chúng ta coi thường Phật pháp. Hoặc là có người. Tôi nhớ tôi có tiếp xúc với một cô Realtor, môi giới nhà đất, cô đó đạo Chúa mà cô tốt cô dễ thương quá đi, cho nên tôi nghĩ trong bụng “thôi kệ, mình cứ gieo cho cô một tí chủng tử tu hành đi, biết đâu kiếp này không được, kiếp khác gặp Phật, gặp Pháp, gặp giáo Pháp cô có chủng tử cô đi”. Tôi đâu có gì cho cô, tôi chỉ có cái đó cho cô thôi. Mà gặp Phật tử những người tôi thương tôi quý tôi cũng cố gắng tôi tìm cách tôi vô duyên một tí. Vô duyên là gì? Vô duyên là đi nói ra một chuyện nhiều khi không phải lúc. Có, tôi có những lúc tôi cố ý vô duyên. Có nghĩa là, thời gian không có, tôi ráng tôi nhét cái câu biết đâu họ về họ nhớ lại có cái bỏ túi. Chứ mình không có gì cho người ta, cái đó là cái quý nhất mà mình có thể cho. Kể cả mình có là tỷ phú đi nữa, cái quý nhất mình có thể cho là Phật pháp.

Tôi có nói với cô thế này. Cô này cô đạo Chúa, cô đưa tôi đi trên xe của cô, tình cờ cô nhắc tuổi già, cái chết, tôi mới nói “Chắc cũng phải chuẩn bị chị ơi, chứ mai một tuổi già cái bệnh nó ập tới nó hoảng loạn” Cô phán một câu mà tui nghĩ trong bụng “phúc thay cho kẻ nào không nghe được câu nói này”. Hôm nay tôi kể các vị nghe câu nói này tui cũng run, vì tui sợ trong room này có những người họ đồng ý với bà đó là coi như dẹp tiệt luôn. Bà nói câu rất là hay, nó hay mà tôi sợ người khác nghe. Bà nói thế này “Con tỉnh bơ thầy ơi. Tại vì mình giờ mình còn trẻ, mình còn khỏe, mình

còn yêu đời, nghĩ tới cái già, cái bệnh, cái chết mình ngán. Chớ tới cái tuổi nào đó thì mình không muốn sống nữa mình chỉ muốn đi thôi thì lúc đó có gì đâu mà sợ. Tình trạng nào thì tâm trạng ấy”. Bà nói vậy đó. Ngay bây giờ đang vui thì mình cứ vui, mình sợ trước để làm gì đời sống nó thêm u ám. Bà nói tình trạng nào tâm trạng ấy, khi mình già, bệnh, cần cỗi, héo úa rồi thì mình sẽ có tâm trạng của người sẵn sàng ra đi. Bà nói quá hay. Có nghĩa là giờ mình cứ tiếp tục tận hưởng, yêu đời, lạc quan, tin yêu cuộc sống, tin yêu con người. Câu nói đó hay nhưng nó rất dễ sợ. Bởi vì, có nhiều người yếu tay ấn mà nghe câu đó là đi theo bà luôn. Thì cái đó tùy duyên bà con nhưng tôi chỉ nhắc chừng.

Cái bài kinh này cho mình thấy một chuyện: Do không hiểu đời sống là gì cho nên mình len lén chọn điểm nào đó ngọt ngào, đẹp mắt để mà cài cắm cơ sở quần chúng Tham Ái vào trong đó. Cài cắm cơ sở vào trong đó để tiếp tục sanh tử. Trong khi đó, một người biết đạo là phải Giải thể, giải tán, giải tỏa, không đèn bù tắt cả mọi niềm đam mê. Phải như vậy. Phải như vậy đó. Còn ráng len lén tìm chỗ nào gởi gắm, cài cắm tham ái mà tôi gọi là tham ái cơ sở là không khá.

Sở hữu một ngôi chùa, sở hữu một đám đông đệ tử, sở hữu một tiếng tăm, một danh phận, một thân phận, sở hữu một di sản về kinh sách, một di sản về chùa miếu, về học trò, đệ tử, về tiếng tăm, uy tín, chức vụ,... tất cả những cái đó tự do duyên nó đến thì chuyện của nó, thiên hạ quỳ lạy dưới chân đức Phật không ít, nhưng mà đó là chuyện của người ta, nhưng Ngài trước sau lòng của Ngài đối với 6 trần, quan hệ của tâm thức Ngài với 6 trần, theo trong Kinh nói chỉ là “hạt cải đầu kim” có nghĩa là hạt cải nó không trụ lại trên đầu cây kim, “nước trên lá sen” và “gió qua tấm lưới”. Đó là 3 hình ảnh mà trong Suttanipata đức Phật dùng để Ngài mô tả tâm thức của một vị thánh, trong đó có Ngài.

- Hạt cải đầu kim, các vị tướng tượng hạt cải mà gắn đầu kim làm sao dính? Trừ trường hợp dán keo superglue thôi.

- Thứ hai, gió qua màn lưới thì nó trụ chỗ nào?

- Thứ ba, nước trên lá sen. Nước đi đường nước mà sen đi đường sen. Thấy nó chung với nhau nhưng nó không dính vào trong đó.

Các vị hoàn toàn có quyền nghĩ về tôi ra sao cũng được. Nhưng mà nghĩ kỹ tôi đang nói cái gì?

Hễ còn thích là còn đầu tư. Còn đầu tư là có thêm cái mới. Có thêm cái mới thì khổ nhiều hơn vui. Vì sao? Vì hồi nãy nói rồi.

1. Không gì bần hết.

2. Cái ác luôn luôn dễ hơn cái thiện, cho nên hễ có mặt trên đời này yên tâm đi là lúc nào quả khổ cũng nhiều hơn quả lành.

3. Cái thích mình lớn quá, không bao giờ toại nguyện. Luôn luôn cả đời mình làm Ngạ quỷ nghĩa bóng. Ngạ quỷ nghĩa đen, là cả đời nó đói, nó khát nó đi tìm cái ăn, cái uống, nó muốn ăn mà không được ăn, muốn uống mà không được uống. Còn mình là ngạ quỷ nghĩa bóng là cả đời mình cứ khao khát hết cái này tới cái kia: Sắc, tài, tình, danh lợi, sức khỏe, danh phận, chức vụ, uy tín, quyền lực,... cả đời. Mà thử hỏi, có ai được toại nguyện??? 5%, 10%, 20%, 40%, những gì mình muốn? Tự xét đi. Tui không có nói dùm.

Chính vì chỗ đó cho nên hiểu được Bốn Đế đầu bằng não trạng phàm phu vẫn khá hơn đũa mù tịt. Và, cứ nghe, cứ nhớ đi, bữa nào bớt yêu đời lại thì về dưới chân Phật mà ngồi. Tin tôi đi. Phải có chỗ mà về.

Tôi không bắt các vị bỏ cuộc chơi ngay bây giờ đâu, nhưng tôi báo cho biết: Thật ra các vị có chỗ để về. Mai này trong mưa nắng cuộc đời có phong ba bão táp, có đau lòng, có xót dạ, có máu có lệ thì nhớ rằng ở đằng kia cuối đường Phật vẫn chờ con đó chứ, Phật vẫn chờ mình ở đó. Nhớ cái đó. Có. Phật chờ bằng cách Phật để lại cho mình những lời dạy. Ngài dạy cái gì? Đó, Ngài dạy cái đó.

Ngài dạy: Mọi thứ là khổ. Thích là đầu tư trong khổ, vì thích cái gì cũng là thích trong khổ. Cứu cánh thoát khổ phải là sự vắng mặt mọi hiện hữu và mọi đam mê. Và, con đường thoát khổ chính là pháp môn nào ngăn được cái thích. Chính là Pháp môn Bốn Niệm Xứ. Sống thông thả.

Hồi xưa tôi thích xài chữ “sống chậm”, bây giờ tôi không xài chữ “chậm” để hiểu lầm lắm. Mà sống tỉnh táo, biết rõ cái gì đang diễn ra: buồn, vui, thiện, ác, thích, ghét, biết cái gì nó đang diễn ra. Ngay bây giờ các vị có thể không làm được, nhưng bỏ túi đi. Tin đi.

Và tôi cũng nói luôn. Chuyện khó nghe, bản thân tôi cũng không có 100% những gì tôi nói đâu, tôi yêu đời lắm. Nhưng tôi là tôi, đừng thấy vậy mà bắt chước tôi là chết có ngày. Luôn luôn nhớ, Phật chờ mình ở cuối đường. Nhớ.

Tu hành bê bối, bầy hầy cỡ nào, nhớ: Luôn luôn Phật chờ mình ở cuối đường. Chờ mình với những nhận thức kiểu đó đó.

Giờ tôi ôn lại nha.

Do Vô Minh trong Bốn Đê:

- (1) Không thấy Mọi hiện hữu là Khổ,
- (2) Không thấy rằng Thích cái gì cũng là thích trong Khổ, thích trong khổ là đầu tư trong khổ.
- (3) Không thấy rằng, cứu cánh thoát khổ triệt để phải là sự lìa bỏ mọi cái thích.
- (4) Con đường dẫn đến thoát khổ phải là con đường dẫn đến sự lìa bỏ mọi đam mê.

Và tôi muốn chốt lại ở đây một câu mà tôi cho là vô cùng quan trọng:

TRÊN ĐỜI NÀY VỐN DĨ KHÔNG HỀ CÓ HẠNH PHÚC TUYẾT ĐỐI. TẤT CẢ CÁI THÍCH CỦA MÌNH ĐỀU PHẢI XÉT LẠI HẾT.

Giờ tôi định nghĩa tại sao. Tại sao không có hạnh phúc tuyệt đối mà toàn là hạnh phúc ước lệ, giả định, giả lập, là tại sao?

Là vì, do tiền nghiệp, khuynh hướng tâm lý, môi trường sống, trong đó gồm có: Chỗ ở, người thân cận, văn hóa xã hội, bối cảnh sinh trưởng mà chúng ta thích cái gì, khi có được cái mình thích mình bèn gọi đó là hạnh phúc. Có những chúng sinh thấy phân động vật nó mê lắm đối với nó đó là hạnh phúc, là tài sản, là gia tài; nhưng có những loài động vật nó thích máu tươi, thịt sống, nó được cái đó nó được hạnh phúc. Có những loài động vật, được sống chỗ ẩm ướt là hạnh phúc đem lên chỗ cao ráo, sạch sẽ, thơm tho là nó đau khổ. Ngược lại, có những động vật như con người, cao ráo, sạch sẽ, thơm tho là hạnh phúc mà ẩm ướt hôi hám là đau khổ. Các vị thấy chưa?

Có trường hợp, cũng cái thằng đó mà có người ở gần nó được hạnh phúc, mà cũng thằng đó, có người ở gần nó người ta thấy đau khổ. Cũng cô bé đó có người ở gần cô người ta được hạnh phúc, cũng cô bé đó có người ở gần cô người ta chỉ muốn giết cô thôi. Có không? Các vị nghĩ có không? Tôi nghĩ là có. Tôi biết có những cô bé, có những cậu trai mà được rất nhiều người hâm mộ, nhiều người mong được ở bên cạnh nói dóc, uống một ly trà cũng vui. Nhưng tôi cũng biết có 1 tỷ đứa nó muốn giết 2 cô cậu này. Có.

Ai mà bây giờ đầu óc tỉnh táo không say xin, không tâm thần, không lú lẫn thì bắt buộc phải đồng ý với tôi. Cảnh cũng vậy, người cũng vậy, vật cũng vậy. Có những thứ người này thích chết bỏ mà người kia ghét không chịu nổi. Điều đó cho thấy rằng, cái được gọi là hạnh phúc nó chỉ là một cái gì đó rất là tương đối.

Do tiền nghiệp, khuynh hướng tâm lý, môi trường sống, mà mình thích cái gì, mình ghét cái gì. Cái thích cái ghét của tui chưa chắc giống anh. Hễ khi có được cái tôi thích thì tôi gọi đó là hạnh phúc. Tôi phải chịu cái tôi ghét thì tôi gọi đó là đau khổ. Nhớ nha.

Cho nên, ở đời không có hạnh phúc nào tuyệt đối là vậy đó. Rồi cái thích cũng vậy.

Tùy cảnh giới, tùy hoàn cảnh mà có lúc mình thích có lúc mình không thích. Nó không bỏ mình đi, thì mình cũng bỏ nó mình đi. Một là nó mất khỏi tay mình, hai là mình không còn thích nó nữa, hoặc là thứ ba, nó biến dạng thành cái khác.

Cho nên, nhớ cái đó.

Hôm nay các vị có tu học kiểu gì tôi không biết nhưng cứ nhớ bài giảng sáng nay. Nhớ.

Nghe tới nghe lui bài giảng sáng nay. Đặc biệt là những người sơ cơ. Ít nhất các vị hình dung được Phật pháp dạy cái gì. Phật dạy: Mình là ai? Ở đâu mình tới? Đức Phật không cho mình biết kiếp sống đầu tiên là kiếp nào, cái đó vô ích. Cái đó có hay không tôi không có nói ở đây, mà tôi chỉ nói, nếu Ngài có cho mình biết con đã luân hồi cách đây 8000 tỷ kiếp cũng không quan trọng. Cái quan trọng Ngài cho biết, vì đâu con có mặt ở đây, nếu hôm nay con không giải quyết dứt điểm vấn đề này thì con sẽ tiếp tục có mặt để mà khổ nạn. Vì sao khổ nạn nói rồi.

- (1) Mọi thứ không bền.
- (2) Cái thiện luôn yếu hơn cái ác.
- (3) Cái thích của mình không bao giờ thỏa mãn được. Cả đời đi tìm kiếm, và cả đời thất vọng.

Cứ như vậy nó làm nên vòng quay sinh tử, hết đời này sang đời khác. Thật ra mình không muốn làm trùng, dế, nhưng mà do tận hưởng mọi quyền lợi, mọi đặc quyền, đặc lợi của một thân người thế là mình phải rớt xuống làm trùng dế. Mai kia trong thân trùng dế ấy, nhờ một tiền nghiệp thiện phước xa xôi nào đó trong quá khứ, chúng ta trôi lên để được mang thân người nhưng mà qua nhiều kiếp u mê trôi lên nó vẫn khờ dại. Nếu lúc đó gặp minh sư thiện hữu thì cũng còn đỡ. Nó nắm lỗ tai, nó kéo lên cho tu. Còn nếu lúc trôi lên mà gặp thứ trời ơi, thứ tà sư ác hữu thì sao? Nó rớt trở xuống.

Mà hồi nãy tôi nói rồi. Cái ác nó mạnh hơn cái thiện, cho nên người ác nhiều hơn người thiện. Nhớ nha. Cái ác trong lòng mỗi người luôn luôn nhiều hơn cái thiện, cho nên bước ra ngoài xã hội người xấu nhiều hơn người tốt. Người dạy mình làm lành, dạy mình chánh kiến trí tuệ ít hơn người xúi dại mình tà kiến, vô minh. Chính vì vậy cho nên, bản thân mình ác, trong thiên hạ người xấu nhiều, cho nên có may mắn con trùng, con dế có trôi lên được nó gặp tà sư ác hữu thì nó rớt xuống, còn chuyện mình sư thiện hữu hiếm lắm. Tôi phải nói là vô cùng hiếm, hiếm vô cùng.

Trong kinh đức Phật Ngài xác nhận có 3 hạng người hiếm tìm ở đời:

- 1) Vị Chánh Đẳng Giác, vị Phật tổ. Rất là hiếm. Hành trình trở thành Phật rất là khó.
- 2) Người có thể diễn giải lời Phật giúp người khác hiểu Chánh pháp. Hạng này rất là khó kiếm. Một là phải giảng đúng; Hai đối tượng nghe phải đủ phước duyên để thấm thía, chứ còn người đó có khả năng mà không có người nghe thì vị đó đành khép miệng lại. Khổ vậy đó.
- 3) Người có lòng tri ân. Tri ân người đã tạo ra hình hài này cho mình, tri ân người đã giúp cho mình có được thân xác này, tri ân người giúp mình có được trí tuệ này, nhận thức này, tri ân người đã giúp mình về tinh thần lẫn vật chất.

3 hạng này: Một là Phật tổ. Hai là người có thể truyền đạt Chánh pháp. Ba là người nâng đỡ đời sống tâm linh, tinh thần cho mình, hỗ trợ về vật chất, người có lòng tri ân nó hiếm như vậy đó. Hiếm lắm. Đây không phải là lúc để tôi giảng 3 cái vụ đó. Nên tôi quay lại nội dung bài giảng bữa nay.

Có nghĩa, là nó rất đơn giản. Nói sâu thì học cả đời không hết. Nếu nói đơn giản để có khái niệm thì vài phút là xong. Vấn đề là mình hiểu và mình sống như thế nào cho đúng cái hiểu đó. Thì cái đó là chuyện khó, cái đó là bộ phim nhiều tập đó. Nhưng một cách căn bản. Sáng nay, phải nói là vì lòng đại bi, tôi nhắm đến những người mù tịt về Phật pháp để cho họ hiểu một cách đại khái, Phật dạy mình như vậy đó. Ngài không nói cho mình mình đã luân hồi bao nhiêu kiếp mà Ngài chỉ nói rằng, số máu con đổ ra, nước mắt con đổ ra, sữa mẹ con đã bú trong vô số kiếp nó nhiều hơn nước trong bốn biển. Hành trình sanh tử ấy nó được bắt đầu trên mô thức như thế này:

Do Vô Minh trong Bốn Đố nên tạo các nghiệp thiện ác. Do tạo các nghiệp thiện, ác nên có các cảnh giới tái sanh để đi về, có các thân sanh tử trong đời. Từ chỗ có thân sanh tử mới có 6 căn. Từ chỗ 6 căn mới có niềm đam mê trong 6 trần. Đam mê trong 6 trần cũng có nghĩa là mình đang tạo các nghiệp thiện ác. Cứ như vậy, cứ như vậy.

Trong room thế nào cũng có người ngạc nhiên. Hỏi đam mê trong 6 trần mà nói gọn là thiện ác? Đúng. Thí dụ như mình thích tụng kinh, thích nghe pháp cũng là đam mê trong 6 trần, nhưng đam mê theo hướng thiện; còn mình thích hưởng thụ sung sướng theo kiểu thế gian đó cũng là đam mê 6 trần nhưng đam mê trong nghiệp bất thiện. Dầu làm cái gì cũng là 6 trần. Ngồi thiền cũng là 6 trần, sống chánh niệm cũng với 6 trần mà đi săn bắn, câu cá, lừa lọc, đốt nhà, cướp của cũng là 6 trần. Vấn đề khi có 6 trần mình sống ra sao với 6 trần đó, tận dụng khai thác 6 trần đó theo hướng nào, lý tưởng nào, tinh thần nào, mục đích nào, cứu cánh nào đó là chuyện mình. Dựa trên cái cũ mình có cái mới, lấy cái mới mình tiếp tục tạo ra cái khác, cứ như vậy đó.

Tu Tứ Niệm Xứ là gì?

Luôn sống trong kiểm soát, mắt thấy, tai nghe, mũi ngửi, lưỡi nếm, thân xúc chạm, ý suy tư, lúc nào cũng nhớ, nhớ rõ: Mình đang sống với thích, ghét, buồn, vui, thiện, ác. Biết rất rõ. Cái này thích, cái này ghét, cái này là bất mãn, cái này là đam mê, cái này là buồn, cái này là vui, cái này là thiện, cái này là ác, biết rất rõ. Đây cũng là lý do vì đâu ta phải học giáo lý.

Bởi vì, bây giờ đang có phong trào gọi là chủ trương không cần học, cứ giữ tâm rộng rang, tâm đối với 6 trần không dính mắc. Tôi xin lỗi, cái đó là mình chôm của A La Hán mình nói. Chứ mình chưa phải A La Hán.

Anh phải học giáo lý. Tôi nói không biết bao nhiêu lần. Chỉ riêng chuyện nấu canh chua mà anh không biết các nguyên liệu, thí dụ, thơm khóm là gì, cà chua, giá sống là cái gì, rồi hải sản, tàu hũ, nấm là cái gì, me, chanh, dấm, cơm mẻ là cái gì, anh hoàn toàn mù tịt các nguyên liệu nấu canh chua thì anh lấy cái gì mà anh nấu canh chua? Mà nói giữ tâm rộng rang là nấu được canh chua? Trong khi tôi không biết cái gì hết.

Hoặc tôi pha cà phê, tôi phải biết cà phê nó là cái gì, nước sôi nó là cái gì, cái muỗng là cái gì, sữa là cái gì, đường là cái gì, cái ly là cái gì, cái đĩa là cái gì, tôi phải biết chứ. Còn đấng này, tôi mù tịt, tôi không biết ly, muỗng, nĩa, tôi không biết, không biết cà phê, không biết đường, không biết sữa gì hết, tôi cứ giữ tâm rộng rang là tôi có được ly cà phê trước mặt. Các vị nghĩ coi có phải có vấn đề không?

Ồ đây cũng vậy.

Muốn sống chánh niệm phải học giáo lý. Buổi đầu, cái nhận thức mình về 6 trần rất từ chương, nhưng về lâu về dài nhận thức mình càng sâu sắc, sinh động, chính xác hơn, nó không bị rào cản của ngôn từ, khái niệm, kiến thức, ước lệ, giả định nữa. Nhưng buổi đầu anh phải nương vào kiến thức sách vở, kiến thức trường lớp. Nhớ nha. Chứ đừng bắt chước người ta phủ nhận mọi thứ “tu là không cần học”, “giữ cái tâm là được rồi”, biết cái khi gì mà tu mà khổ quá, mà nó u mê nó nghe nó tin mới ghê chứ. Làm ơn, về suy nghĩ kỹ lại coi. Pha ly nước chanh mà hoàn toàn không biết trái chanh hình dáng ra sao, không biết chanh với dưa hấu trái nào dưa hấu trái nào trái chanh thì hỏi làm sao pha? Pha cái gì? Không biết muối với đường nó khác nhau cái gì thì pha là pha cái gì? Không biết cái tô với cái ly nó khác nhau cái gì thì pha cái gì? Mà cứ vậy đó.

Nha. Phải học giáo lý.

Ok. Tôi nghĩ có nói thêm thì nó bự nó vẫn cứ bự. Mà nó sáng nói ít nó cũng sáng.

Chúc các vị một ngày vui. Ok./.

**XIN LƯU Ý:
ĐÂY CHỈ LÀ BẢN CHÉP NHÁP
CHƯA ĐƯỢC SƯ GIÁC NGUYÊN HIỆU ĐÍNH.
QUÝ PHẬT TỬ TẠM THỜI CÓ THỂ DÙNG LÀM
TÀI LIỆU NGHIÊN CỨU CHO RIÊNG MÌNH.
XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.**
